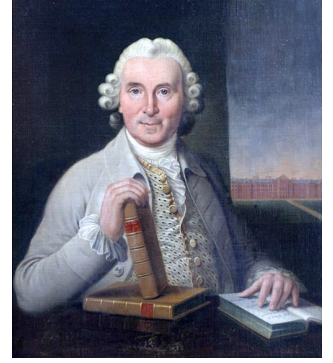

Βιογραφία: Τζέημς Λιντ (James Lind) (1716-1794)

Ο Τζέημς Λιντ (James Lind) ήταν Σκώτος γιατρός. Ήταν πρωτοπόρος της ναυτικής υγιεινής στο Αγγλικό Βασιλικό Ναυτικό. Ανέπτυξε τη θεωρία ότι τα εσπεριδοειδή θεραπεύουν το σκορβούτο. Εκτός από τις δημοσιεύσεις του για το σκορβούτο (*Πραγματεία για το σκορβούτο*, 1753), ο Λιντ δημοσίευσε δοκίμια σχετικά με τους πυρετούς και τις μολύνσεις (1763), σχετικά με τις ασθένειες που πλήττουν τους Ευρωπαίους στα θερμά κλίματα (1768), σχετικά με τη δυσθυμία λόγω φυλάκισης (1773) και σχετικά με τα πλέον αποτελεσματικά μέσα προάσπισης της υγείας των ναυτικών (1779). Στις προτάσεις του συμπεριλαμβανόταν ένας αριθμός νεωτεριστικών ιδεών σχετικών με την υγιεινή, τη διατροφή, τη σημασία της φωτιάς και της απολύμανσης στην καταπολέμηση των μολύνσεων και για τη σημασία της καταστροφής του ρουχισμού και των κλινοσκεπασμάτων ως μέσων που εμποδίζουν τη διάδοση του τύφου. Έγραψε: «... σχεδόν όλες οι ασθένειες ευκολότερα αποτρέπονται παρά θεραπεύονται».

Ο Τζέημς Λιντ γεννήθηκε στις 4 Οκτωβρίου 1716 στο Εδιμβούργο της Σκωτίας. Οι γονείς του ήταν η Μάργκαρετ (Margaret - του γένους Smelum) και ο Τζέημς Λιντ (James Lind), ένας ευκατάστατος έμπορος. Όπως όλοι οι νέοι εύποροι Βρετανοί, έλαβε καλή βασική εκπαίδευση (αποφοίτησε από γυμνάσιο του Εδιμβούργου) και το 1731 άρχισε ιατρικές σπουδές. Ως φοιτητής ήταν μαθητευόμενος, του χειρουργού Τζωρτζ Λάνγκλαντς (George Langlands). Μετά τη συμπλήρωση της κατάρτισής του το 1739 έφυγε στον νότο και κατατάχθηκε στο Βασιλικό Βρετανικό Ναυτικό, ως βοηθός χειρουργού. Πέρασε τα επόμενα εννέα χρόνια ταξιδεύοντας στη Μεσόγειο, πέρα από τη Δυτική Αφρική και τις Δυτικές Ινδίες και το 1747 έλαβε προαγωγή. Άρχισε την υπηρεσία του στο πλοίο Σώλσμπερυ (Salisbury), και κατά τη διάρκεια των ταξιδιών του διεξήγαγε το πρώτο στην ιστορία της ιατρικής ελεγχόμενο ιατρικό πείραμα. Διεξήγαγε πειράματα προκειμένου να ανακαλύψει τα αίτια του σκορβούτου, τα συμπτώματα του οποίου ήταν απώλεια δοντιών, μάτωμα των ούλων και αιμορραγία.

Κατά τον πόλεμο της Αυστριακής Διαδοχής, οι μακροχρόνιες πλεύσεις προκάλεσαν μαζικές ασθένειες ναυτικών από σκορβούτο. Ο Λιντ χώρισε τους ασθενείς σε έξι ομάδες και έδωσε στην καθεμία μια καθορισμένη διαίτα, που περιλάμβανε τροφές που εθεωρούντο εκείνη την εποχή χρήσιμες για το σκορβούτο (μηλίτη, μύρα, βιτριόλι, θαλασσινό νερό, ζυμαρικά με σκόρδο και μουστάρδα, και εσπεριδοειδή. Οι ναυτικοί στους οποίους χορηγούνταν εσπεριδοειδή ανέρρωναν μετά από μία

εβδομάδα πειραματισμού και κάποιοι από αυτούς ήταν σε θέση να εργαστούν. Το 1750 ο Τζέημς Λιντ εξελέγη συνεργάτης στο Βασιλικό Κολλέγιο Ιατρών (Royal College of Physicians) του Εδιμβούργου και επτά έτη μετά έγινε υπεύθυνος για τα οικονομικά του ιδρύματος. Επίσης έγινε μέλος της Φιλοσοφικής και Ιατρικής Εταιρείας (Royal and Philosophical Society) του Εδιμβούργου. Δημοσίευσε τα σημαντικότερα επιστημονικά ευρήματά του στο κλασικό έργο του (*Πραγματεία για το σκορβούτο*, 1753) το οποίο αφιέρωσε στον λόρδο Άνσον (Anson), πρώτο λόρδο του ναυαρχείου, ο οποίος ως αρχιπλοίαρχος του Βρετανικού Ναυτικού είχε πραγματοποιήσει τον διάπλου του κόσμου το 1740 και είχε γνωρίσει τον όλεθρο που είχε προκαλέσει αυτή η νόσος. Δυστυχώς αυτό το έργο αγνοήθηκε από την επιστημονική κοινότητα.

Ο Λιντ δεν ήταν αυτός που ανακάλυψε την ευεργετική επίδραση των εσπεριδοειδών. Ήδη από το 1601, η βρετανική Εταιρεία Ανατολικών Ινδιών (British East India Company) και συγκεκριμένα ο πλοίαρχος Τζέημς Λάνκαστερ (James Lancaster) χορήγησε στους ναύτες της πορτοκάλια και λεμόνια, με αποτέλεσμα το πλήρωμα να μην πληγεί από το σκορβούτο. Κατά τον 17^ο αιώνα, οι Ολλανδοί έκαναν καλλιέργειες εσπεριδοειδών, κατά μήκος της ωκεάνιας διαδρομής γύρω από την Αφρική και διεξήγαγαν πειράματα πάνω στα πλοία τους. Μετά τη δημοσίευση του Λιντ πολλοί από τους γιατρούς που συμμετείχαν στο διοικητικό συμβούλιο του Βασιλικού Ναυτικού αποπειράθηκαν να καταπολεμήσουν το σκορβούτο με χυμό εσπεριδοειδών, μια

σημαντική ανακάλυψη, πολύ περισσότερο καθώς αυτή έλαβε χώρα σε ένα πολύ μεγάλο, ταξίδι στην Ινδία διάρκειας 23 εβδομάδων. Το 1794 ο πλοίαρχος του πλοίου του Βασιλικού Ναυτικού Σάφολκ (Suffolk), Πήτερ Ρέινερ (Peter Rainier), κάτω από την πίεση του ναυάρχου Άλαν Γκάρντερ (Alan Gardner), διέταξε να δοθούν σε κάθε ναυτικό καθημερινά 2/3 ουγγιάς του χυμού λεμονιού αναμειγμένο με γκρογκ (αλκοολούχο ποτό με βάση το ρούμι). Η απόφαση ήταν σωτήρια, καθώς μετά από αυτή δεν υπήρξε ούτε μια επιδημία του σκορβούτου.

Μόλις ένα χρόνο μετά το θάνατο του Τζέιμς Λιντ, το 1795, το Ναυαρχείο αποφάσισε να εισαγάγει αυτό το προληπτικό μέτρο για όλα τα πλοία. Χάρη σε αυτό, το σκορβούτο έπαψε να είναι ένα πρόβλημα στο Βασιλικό Ναυτικό.

Λίγο μετά το τέλος του πειράματος επί του σκάφους «Σώλσπερν», ο Λιντ παραιτήθηκε από τη το Πολεμικό Ναυτικό και επέστρεψε στη Σκωτία, όπου ξεκίνησε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου για τον τίτλο του διδάκτορα της Ιατρικής (MD). Χάρη στην εξαιρετική εκπαίδευση και τα πολλά χρόνια πρακτικής, απέκτησε αυτό το δίπλωμα το 1748. Η επιδεξιότητα και η ευελιξία του καταδεικνύεται στη διατριβή του, η οποία ασχολούνταν με τα αφοροδίσια νοσήματα. Μετά την αποφοίτησή του άρχισε την εξάσκηση της ιατρικής στο Εδιμβούργο. Παντρεύτηκε την Ίζομπελ Ντίκι (Isobel Dickie) και απέκτησε μαζί της δύο γιους – τον Τζων και τον Τζέιμς, στους οποίους ενστάλαξε τα δύο πάθη του - τη θάλασσα και την ιατρική. Ο μεγαλύτερος γιος, ο Τζων (1751-1794) ακολούθησε τα χνάρια του πατέρα του, έγινε γιατρός και το 1783 τον διαδέχθηκε ως επικεφαλής ιατρός του νοσοκομείου Χάσλαρ (Haslar). Ο νεότερος γιος του, Τζέιμς (1752-1823), όπως και ο πατέρας του, ξεκίνησε την καριέρα του στο Πολεμικό Ναυτικό. Υπηρέτησε στη θάλασσα για πολλά χρόνια, ανερχόμενος στο βαθμό του πλοιάρχου. Υπηρέτησε στο σκάφος «Εκατόνταρχος» (Centurion), που διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη μάχη του Βιζαγκαπατνάμ (Vizagapatnam) το 1804, και γι' αυτό χρίστηκε ιππότης.

Το 1758, ο Τζέιμς Λιντ διορίστηκε επικεφαλής ιατρός του Βασιλικού Ναυτικού Νοσοκομείου Χάσλαρ (Haslar) στο Γκόσπορτ (Gosport) της νότιας Αγγλίας. Σ' αυτό το νοσοκομείο οι ασθενείς λάμβαναν, μεταξύ των άλλων, θεραπεία για τον τυφοειδή πυρετό. Ο Λιντ εισήγαγε αυστηρές προδιαγραφές υγιεινής

στον τελευταίο όροφο του νοσοκομείου, όπου οι νοσούντες ναυτικοί λούζονταν, καθαρίζονταν από τις ψείρες και όπου τα σεντόνια απολυμαίνονταν και αλλάζονταν τακτικά. Οι ενέργειες αυτές οδήγησαν στην εξαφάνιση του τύφου από αυτόν τον όροφο, ο οποίος μαινόταν στους κάτω ορόφους, όπου δεν εφαρμόζονταν τα μέτρα υγιεινής. Αυτές οι παρατηρήσεις του Λιντ οδήγησαν στην εισαγωγή του υποχρεωτικού ξυρίσματος, του μπάνιου και της τακτικής αλλαγής των κλινοσκεπασμάτων και των ειδών ένδυσης στο Βασιλικό Ναυτικό. Ως εκ τούτου, δεν υπέφεραν οι Βρετανοί ναύτες από κοιλιακό τύφο και έτσι το Βρετανικό Ναυτικό είχε σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των κυρίων αντιπάλων του, των Γάλλων.

Οι ναυτικοί που στέλνο στο νοσοκομείο Χάσλαρ συχνά έπασχαν από τροπικές ασθένειες. Αυτό επέτρεψε στον Τζέιμς Λιντ την παρατήρηση των συμπτωμάτων αυτών των ασθενειών και τη θεραπεία τους. Το 1768 ο Λιντ δημοσίευσε ένα δοκίμιο σχετικά με τις ασθένειες των Ευρωπαίων σε θερμά κλίματα (An Essay on Diseases Incidental to Europeans in Hot Climates) το οποίο ήταν η κύρια πηγή πληροφοριών της τροπικής ιατρικής για 50 χρόνια.

Η ευελιξία του Λιντ οφείλεται στις ικανότητές του όπως η παρατήρηση, η λογική και η αφοσίωση σε πολλούς τομείς της επιστήμης. Το 1759, ανακάλυψε ότι το νερό που λαμβάνεται από τον ατμό θερμαινόμενου θαλασσινού νερού ήταν φρέσκο και κατάλληλο για πόση. Πρότεινε επίσης τη χρήση της ηλιακής ενέργειας για την αφαλάτωση του νερού. Δυστυχώς η τεχνολογία εκείνη την εποχή δεν επέτρεπε την αποτελεσματική απόσταξη σε μαζική κλίμακα. Μόνο όταν εισήχθη ένα νέο είδος θερμοσφών το 1810, έγινε δυνατή η εφαρμογή της αφαλάτωσης, κάτι που απετέλεσε σημαντικότερη εξέλιξη για τη ναυσιπλοΐα από την άποψη της ναυσιπλοΐας, κάτι που απετέλεσε μία βαρυσήμαντη ανακάλυψη.

Το 1783 ο Λιντ έγινε Μέλος της Βασιλικής Εταιρείας (Royal Society) του Εδιμβούργου και συνταξιοδοτήθηκε. Πέθανε στις 13 Ιουλίου 1794 στην ηλικία 78 ετών, δύο χρόνια πριν από τη σύζυγό του και τάφηκε στο νεκροταφείο του ναού του Πόρτσεστερ (Porchester). Δίκαια θεωρείται ο πρώτος σύγχρονος κλινικός ερευνητής.

Dunn Peter (January 1997), "James Lind (1716-94) of Edinburgh and the treatment of scurvy". *Archive of Disease in Childhood Foetal Neonatal* (United Kingdom: British Medical Journal Publishing Group).

Βιβλιογραφία

Κείμενο: Piotr Felski

Μετάφραση στα ελληνικά: Βασίλης
Κόκκοτας

Επιμέλεια μετάφρασης: Σπύρος Κόκκοτας

Τη Βιογραφία: Τζέημς Λιντ επιμελήθηκαν ο Stephen Klassen και η Cathrine Froese Klassen. Η βιογραφία στηρίζεται εν μέρει στο **Ιστορικό Υπόβαθρο – Αναδρομή: Τροφολογία** του Andreas Junk.

Η Βιογραφία Τζέημς Λιντ γράφηκε από τον Piotr Felski με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (έργο: 518094-LLP-1-2011-1-GR-COMENIUS-CMP) και της Πολωνικής Ένωσης Διδασκόντων Φυσικές Επιστήμες. Η δημοσίευση αυτή αντανακλά τις απόψεις του συγγραφέα και μόνον και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που αυτή περιέχει.